

Nom: _____ Grup: _____

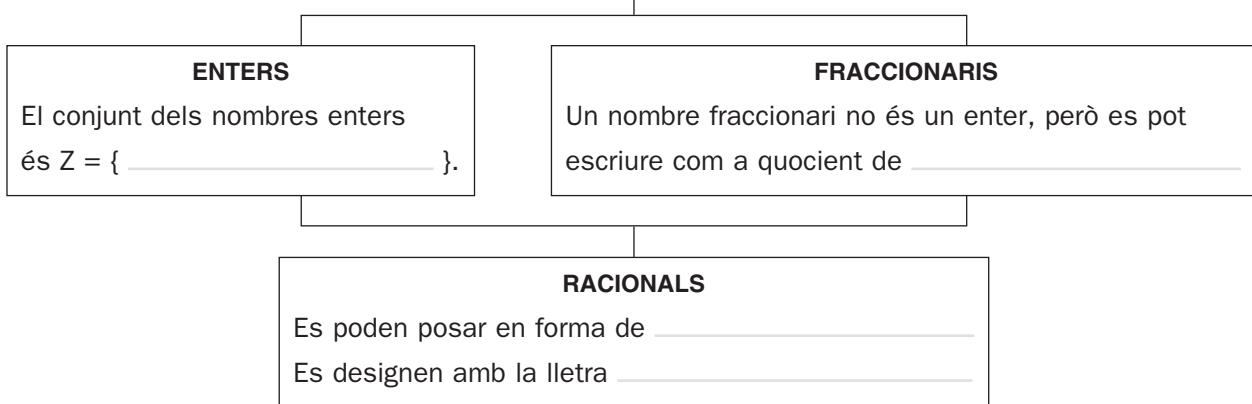
Data: _____

UNITAT 1 • FRACCIONS I DECIMALS. POTÈNCIES I ARRELS

RECORDA EL QUE ÉS ESSENCIAL

Fraccions i decimals

NOMBRES

OPERACIONS AMB FRACCIONS

- Simplificar una fracció és _____ el numerador i el _____ per un mateix nombre.
- Una fracció que no pot reduir-se s'anomena _____.
- Dues fraccions que donen lloc a la mateixa fracció irreductible es diu que són _____

EXEMPLES: $\frac{36}{84} = \frac{\square}{14} = \frac{3}{\square}$ ← Fracció _____

<p style="text-align: center;">SUMA I RESTA</p> <p>Les fraccions han de tenir el mateix .....</p> <p>EXEMPLE:</p> $\frac{3}{5} + \frac{2}{3} = \frac{9}{\square} + \frac{10}{\square} = \frac{\square}{\square}$	<p style="text-align: center;">PRODUCTE</p> $\frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{\square}{\square}$ <p>EXEMPLE: $\frac{3}{5} \cdot \frac{2}{3} = \frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$</p>	<p style="text-align: center;">QUOCIENT</p> $\frac{a}{b} : \frac{c}{d} = \frac{\square}{\square}$ <p>EXEMPLE: $\frac{3}{5} : \frac{2}{3} = \frac{\square}{\square}$</p>
---	---	---

PAS DE DECIMAL A FRACCIÓ

• **Periòdic pur:** $N = 3,2\overline{7}$

$$\left. \begin{array}{l} \text{_____} \cdot N = 327,2727\text{_____} \\ \text{_____} \cdot N = \text{_____} \end{array} \right\}$$

Restem i aïllem $N \rightarrow N = \square$

• **Periòdic mixt:** $N = 2,14\overline{5}$

$$\left. \begin{array}{l} \text{_____} \cdot N = 2.145,4545\text{_____} \\ \text{_____} \cdot N = 21,4545\text{_____} \end{array} \right\}$$

Restem i aïllem $N \rightarrow N = \square$

Potències i arrels

NOMBRES

POTÈNCIES. PROPIETATS

① $a^m \cdot a^n = \underline{\hspace{2cm}}$ EXEMPLE: $a^3 \cdot a^5 = \underline{\hspace{2cm}}$	② $(a \cdot b)^n = \underline{\hspace{2cm}}$ EXEMPLE: $(a \cdot b)^4 = \underline{\hspace{2cm}}$	③ $(a^m)^n = \underline{\hspace{2cm}}$ EXEMPLE: $(a^2)^4 = \underline{\hspace{2cm}}$
④ $\frac{a^m}{a^n} = \underline{\hspace{2cm}}$ EXEMPLE: $\frac{a^5}{a^3} = \underline{\hspace{2cm}}$	⑤ $\left(\frac{a}{b}\right)^n = \boxed{\hspace{2cm}}$ EXEMPLE: $\left(\frac{a}{b}\right)^4 = \boxed{\hspace{2cm}}$	⑥ $\left(\frac{a}{b}\right)^{-n} = \boxed{\hspace{2cm}}$ EXEMPLE: $\left(\frac{a}{b}\right)^{-2} = \boxed{\hspace{2cm}}$

ARRELS EXACTES

Si $a = b^n$, aleshores $\sqrt[n]{a} = \underline{\hspace{2cm}}$ EXEMPLES: $\sqrt{\frac{36}{49}} = \boxed{\hspace{1cm}}$; $\sqrt[4]{\frac{1}{81}} = \boxed{\hspace{1cm}}$

NOMBRES RACIONALS

- Poden posar-se en forma de $\frac{\hspace{2cm}}{\hspace{2cm}}$
- La seva expressió decimal és $\underline{\hspace{2cm}}$ o $\underline{\hspace{2cm}}$

EXEMPLES: 2; 314; $0,\overline{75}$; $-2,\overline{07}$; ...

NOMBRES IRRACIONALS

- No poden posar-se en forma de $\frac{\hspace{2cm}}{\hspace{2cm}}$
- La seva expressió decimal no és ni $\underline{\hspace{2cm}}$ ni $\underline{\hspace{2cm}}$

EXEMPLES: $\sqrt{2}$; π ; $\sqrt[4]{3}$; ...

NOTACIÓ CIENTÍFICA

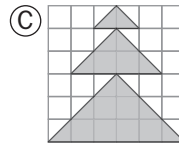
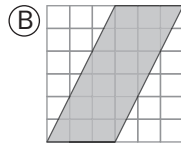
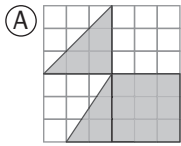
- $256.000.000 = 2,56 \cdot 10^{\square}$
- $0,0000000256 = \underline{\hspace{2cm}} \cdot 10^{-8}$
- $(5,2 \cdot 10^6) \cdot (3,5 \cdot 10^3) = \underline{\hspace{2cm}} \cdot 10^9$
- $(2,68 \cdot 10^8) - (1,5 \cdot 10^7) = 2,53 \cdot 10^{\square}$

RADICALS

- $\sqrt[n]{a} \rightarrow \begin{cases} n \rightarrow \underline{\hspace{2cm}} \\ a \rightarrow \underline{\hspace{2cm}} \end{cases}$
- **Suma:** Han de tenir el mateix $\underline{\hspace{2cm}}$ i el mateix $\underline{\hspace{2cm}}$
EXEMPLE: $3 - 5\sqrt[5]{8} + \sqrt[5]{8} = \underline{\hspace{2cm}}$
- **Producte:** Han de tenir el mateix $\underline{\hspace{2cm}}$
EXEMPLE: $\sqrt[3]{3} \cdot \sqrt[3]{2} \cdot \frac{3}{2} = \underline{\hspace{2cm}}$

Practica. Fraccions i decimals

1. Expressa com a fracció i com a percentatge la part pintada de cada figura.

2. Calcula i simplifica els resultats.

a) $\left(\frac{2}{3} \cdot \frac{3}{4} - \frac{1}{2} : \frac{5}{2}\right) \cdot \left(\frac{2}{5} - \frac{1}{2}\right) =$

b) $\left(\frac{1}{4} - \frac{1}{2}\right)^2 : \left(\frac{3}{2} \cdot \frac{1}{3}\right)^3 =$

3. Indica quin tipus de nombre decimal (exacte, periòdic pur, periòdic mixt, ni exacte ni periòdic) és cada un d'aquests nombres i expressa'l amb una fracció, en els casos en què sigui possible:

a) 3,84

b) 3,84

c) $3,8\overline{4}$

d) $\sqrt{15} = 3,872\dots$

4. Aplica successivament aquests percentatges a les quantitats indicades:

a) $\boxed{300} \xrightarrow{+25\%} \boxed{} \xrightarrow{-20\%} \boxed{}$

b) $\boxed{600} \xrightarrow{+15\%} \boxed{} \xrightarrow{-15\%} \boxed{}$

c) $\boxed{800} \xrightarrow{-20\%} \boxed{} \xrightarrow{+20\%} \boxed{}$

d) $\boxed{900} \xrightarrow{+5\%} \boxed{} \xrightarrow{-10\%} \boxed{} \xrightarrow{-5\%} \boxed{} \xrightarrow{+10\%} \boxed{}$

5. D'una bóta de 900 litres de vi, $\frac{1}{3}$ del seu contingut s'envasa en ampolles de $\frac{2}{5}$ de litre. De la resta, la meitat s'envasa en ampolles de $\frac{3}{4}$ de litre, i l'altra meitat, en ampolles de $\frac{1}{2}$ litre. Quantes ampolles necessitarem de cada tipus?

Aplica. Rebaixes, rebaixes

La cadena IMAGINA XXI ha comprat a una distribuïdora tauletes a 400 euros, impressores a 200 euros, ordinadors a 500 euros i discs durs portàtils a 40 euros.

1. Abans de les rebaixes, la cadena decideix posar a la venda aquests productes amb els marges de benefici següents:

PREU DE VENDA DE TAULETES	74% més que el preu de compra
PREU DE VENDA D'IMPRESSORES	75% més que el preu de compra
PREU DE VENDA D'ORDINADORS	60% més que el preu de compra
PREU DE VENDA DE DISCS DURS	58% més que el preu de compra

A quin preu treu al mercat cada article?

2. Durant la campanya de rebaixes «Abaixem els preus», que es duu a terme durant un mes, la cadena aplica dos descomptes successius en cada producte:

TAULETES	Primera rebaixa: 10%	Segona rebaixa: 20%
IMPRESSORES	Primera rebaixa: 5%	Segona rebaixa: 10%
ORDINADORS	Primera rebaixa: 20%	Segona rebaixa: 5%
DISC DURS	Primera rebaixa: 12%	Segona rebaixa: 10%

Quant guanya la cadena amb cada producte després d'aplicar-li la segona rebaixa?

Practica. Potències i arrels

---

1. Redueix i expressa com a potència única el resultat d'aquestes operacions:

a) $\frac{2^3 \cdot 2^5}{(2^2)^3} \cdot 2^{-2} =$

b) $\left[\left(\frac{1}{2}\right)^3\right]^2 : \left[\left(\frac{1}{2}\right)^2\right]^{-2} \cdot \frac{1}{2} =$

2. Opera els radicals següents:

a) $3\sqrt{2} + 4\sqrt{2} - 5\sqrt{2} =$

b) $\sqrt{5} \cdot \sqrt{3} \cdot \sqrt{60} =$

c) $(\sqrt{3})^3 =$

d) $(\sqrt{2})^4 =$

3. Expressa aquestes quantitats en notació científica:

$$(N = a,bcd\dots \cdot 10^n)$$

a) 320.000

b) 2.500 milions

c) 43 milionèsimes

4. Si la Terra dista del Sol 150 milions de quilòmetres i la llum recorre 300.000 km en un segon, quant temps fa que va partir del Sol la llum que rebem a la Terra en aquest mateix moment?

Aplica. La Via Làctia

- 1.** La Terra forma part d'un sistema planetari, el Sistema Solar, i aquest forma part d'una galàxia, la Via Làctia, en la qual es calcula que hi ha, aproximadament, $1,2 \cdot 10^{11}$ estels.

Si poguessis, podries començar a comptar-los: cada segon, un estel. Però, quants anys trigaries a comptar-los? (Calcula, primer, quants segons té un any.)
- 2.** Un any llum és la distància que recorre la llum en un any: $9,46 \cdot 10^{12}$ km. La Via Làctia té un diàmetre de $2 \cdot 10^5$ anys llum. Quants quilòmetres són?
- 3.** Entre la Lluna i la Terra hi ha una distància mitjana aproximada de $3,84 \cdot 10^5$ km.

Imagina que volguéssim salvar aquesta distància col·locant virus de la grip –de $2,2 \cdot 10^{-9}$ m de diàmetre– l'un rere l'altre. Quants d'aquests virus ens farien falta?
- 4.** Si tenim en compte que la massa de la Terra és de $5,9736 \cdot 10^{24}$ kg i que una balena blava –l'animal més gros del planeta– pot arribar a pesar 200 tones, $2 \cdot 10^5$ kg...

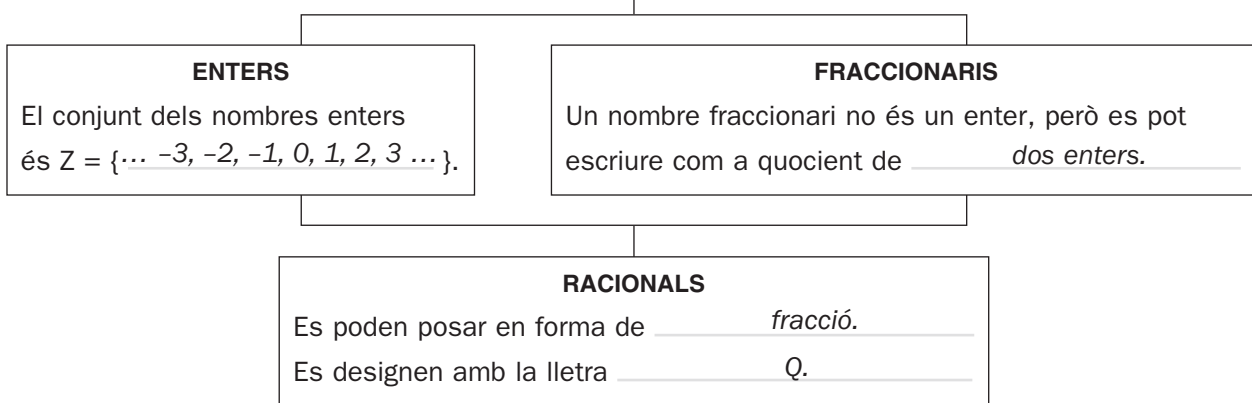
Quantes d'aquestes balenes blaves farien falta per igualar la massa de la Terra?

UNITAT 1 • FRACCIONS I DECIMALS. POTÈNCIES I ARRELS

RECORDA EL QUE ÉS ESSENCIAL

Fraccions i decimals

NOMBRES

OPERACIONS AMB FRACCIONS

- Simplificar una fracció és   dividir   el numerador i el   denominador   per un mateix nombre.
- Una fracció que no pot reduir-se s'anomena   irreductible   .
- Dues fraccions que donen lloc a la mateixa fracció irreductible es diu que són   equivalents   .

EXEMPLES: $\frac{36}{84} = \frac{\boxed{6}}{14} = \frac{3}{\boxed{7}}$ ← Fracció   irreductible

<p>SUMA I RESTA</p> <p>Les fraccions han de tenir el mateix <u> </u> denominador <u> </u>.</p> <p>EXEMPLE:</p> $\frac{3}{5} + \frac{2}{3} = \frac{9}{15} + \frac{10}{15} = \frac{19}{15}$	<p>PRODUCTE</p> $\frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{a \cdot c}{b \cdot d}$ <p>EXEMPLE: $\frac{3}{5} \cdot \frac{2}{3} = \frac{\boxed{6}}{15} = \frac{\boxed{2}}{5}$</p>	<p>QUOCIENT</p> $\frac{a}{b} : \frac{c}{d} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c}$ <p>EXEMPLE: $\frac{3}{5} : \frac{2}{3} = \frac{\boxed{9}}{10}$</p>
--	--	--

PAS DE DECIMAL A FRACCIÓ

• **Periòdic pur:** $N = 3,2\overline{7}$

$$\left. \begin{array}{l} 100 \cdot N = 327,2727 \dots \\ 1 \cdot N = 3,2727 \dots \end{array} \right\}$$

Restem i aïllem $N \rightarrow N = \frac{\boxed{36}}{\boxed{11}}$

• **Periòdic mixt:** $N = 2,14\overline{5}$

$$\left. \begin{array}{l} 1000 \cdot N = 2.145,4545 \dots \\ 10 \cdot N = 21,4545 \dots \end{array} \right\}$$

Restem i aïllem $N \rightarrow N = \frac{\boxed{118}}{\boxed{55}}$

Potències i arrels

NOMBRES

POTÈNCIES. PROPIETATS

① $a^m \cdot a^n = a^{m+n}$

EXEMPLE: $a^3 \cdot a^5 = a^8$

② $(a \cdot b)^n = a^n \cdot b^n$

EXEMPLE: $(a \cdot b)^4 = a^4 \cdot b^4$

③ $(a^m)^n = a^{m \cdot n}$

EXEMPLE: $(a^2)^4 = a^8$

④ $\frac{a^m}{a^n} = a^{m-n}$

EXEMPLE: $\frac{a^5}{a^3} = a^2$

⑤ $\left(\frac{a}{b}\right)^n = \frac{a^n}{b^n}$

EXEMPLE: $\left(\frac{a}{b}\right)^4 = \frac{a^4}{b^4}$

⑥ $\left(\frac{a}{b}\right)^{-n} = \frac{b^n}{a^n}$

EXEMPLE: $\left(\frac{a}{b}\right)^{-2} = \frac{b^2}{a^2}$

ARRELS EXACTES

Si $a = b^n$, aleshores $\sqrt[n]{a} = b$

EXEMPLES: $\sqrt{\frac{36}{49}} = \frac{6}{7}$; $\sqrt[4]{\frac{1}{81}} = \frac{1}{3}$

NOMBRES RACIONALS

- Poden posar-se en forma de fracció.
- La seva expressió decimal és exacta o periòdica.

EXEMPLES: 2; 314; $0,\overline{75}$; $-2,0\overline{7}$; ...

NOMBRES IRRACIONALS

- No poden posar-se en forma de fracció.
- La seva expressió decimal no és ni exacta ni periòdica.

EXEMPLES: $\sqrt{2}$; π ; $\sqrt[4]{3}$; ...

NOTACIÓ CIENTÍFICA

- $256.000.000 = 2,56 \cdot 10^8$
- $0,0000000256 = 2,56 \cdot 10^{-8}$
- $(5,2 \cdot 10^6) \cdot (3,5 \cdot 10^3) = 18,2 \cdot 10^9$
- $(2,68 \cdot 10^8) - (1,5 \cdot 10^7) = 2,53 \cdot 10^8$

RADICALS

- $\sqrt[n]{a} \rightarrow \begin{cases} n \rightarrow \text{índex} \\ a \rightarrow \text{radicand} \end{cases}$
- **Suma:** Han de tenir el mateix índex i el mateix radicand.

EXEMPLE: $3 - 5\sqrt[5]{8} + \sqrt[5]{8} = 3 - 4\sqrt[5]{8}$

- **Producte:** Han de tenir el mateix índex.

EXEMPLE: $\sqrt[3]{3} \cdot \sqrt[3]{2} \cdot \frac{3}{2} = \sqrt[3]{6} \cdot \frac{3}{2}$

Practica. Fraccions i decimals

---

1. $A \rightarrow (1/8) + (1/4) + (3/36) = 11/24 \rightarrow 45,8\%$

$B \rightarrow 1/2 \rightarrow 50\%$

$C \rightarrow (1/36) + (4/36) + (9/36) = 7/18 \rightarrow 38,9\%$

2. a) $-3/100$ b) $1/2$

3. a) *Decimal exacte.*
 $3/100$

b) *Decimal periòdic pur.*
 $381/99 = 127/33$

c) *Decimal periòdic mixt.*
 $346/90 = 173/45$

d) *Decimal, no exacte i no periòdic.*

4. a) $300 \cdot 1,25 \cdot 0,80 = 300$

b) $600 \cdot 1,15 \cdot 0,85 = 586,5$

c) $800 \cdot 0,80 \cdot 1,20 = 768$

d) $900 \cdot 1,05 \cdot 0,90 \cdot 0,95 \cdot 1,10 = 888,7725$

5. $\cdot 1/3$ de 900 = 300 litres

$300 : (2/5) = 750$ ampolles de $2/5$ l

$\cdot 1/2$ de 600 = 300 litres

$300 : (3/4) = 400$ ampolles de $3/4$ l

$\cdot 300 : (1/2) = 600$ ampolles de $1/2$ l

Aplica. Rebaixes, rebaixes

---

1. Tauletes, 696 euros. Impressores, 350 euros. Ordinadors, 800 euros. Discs durs, 63,2 euros.

2. Tauletes:

$696 \cdot 0,90 \cdot 0,80 - 400 = 101,12$ euros

Impressores:

$350 \cdot 0,95 \cdot 0,90 - 200 = 99,25$ euros

Ordinadors:

$800 \cdot 0,80 \cdot 0,95 - 500 = 108$ euros

Discs durs:

$63,2 \cdot 0,88 \cdot 0,90 - 40 = 10,05$ euros

Practica. Potències i arrels

---

1. a) $2^0 = 1$ b) $1/2^{11}$

2. a) $2\sqrt{2}$

b) $\sqrt{900} = 30$

c) $3\sqrt{3}$

d) $2^2 = 4$

3. a) $3,2 \cdot 10^5$

b) $2,5 \cdot 10^9$

c) $4,3 \cdot 10^{-5}$

4. $500 \text{ segons} = 8,\bar{3} \text{ minuts}$

Aplica. La Via Làctia

---

1. $1 \text{ any} = 3,15 \cdot 10^7 \text{ segons}$

Caldrien uns 3.800 anys.

2. *Són $1,892 \cdot 10^{18} \text{ km}$ (prop de 2 trillions de quilòmetres).*

3. *Necessariem $1,745 \cdot 10^{17} \text{ virus}$.*

4. *Farien falta $2,9868 \cdot 10^{19} \text{ balenes blaves}$ (gairebé 30 trillions de balenes).*